

פרשת צו - תשס"ג

שרון ברקת

פרשת "צו" היא השניה בחטיבת "פרשת הקורבנות". בהתאם למקום הגדול אותו תפסה עבודת הקורבנות במציאות הדתית, נידון עניין זה בהרחבה ובפירוט רבים ביותר, ורבים מאד הם גם ההסברים והפירושים, סמליים ותועלתניים, פילוסופיים ומיסטיים, ואחרים, שניתנו וניתנים לדיני הקורבנות בתולדות ההגות האנושית. המשולש שפגשנו בפרשת "ויקרא": חטא – אשם – קורבן, מתבסס ומתעצם בפרשת "צו". מסתבר שהרבה שנים לפני שהפסיכולוגיה המודרנית נתנה לזה שמות משלה, אבותינו במדבר כבר ידעו:

"וְזֹאת תִּזְכֹּר תְּזַכֵּר הָאֱשֶׁם קִדְּשׁ קִדְּשִׁים הוּא" (ויקרא ז', א). הביטוי, "זאת תזכור" מייחד אף הוא את פרשת "צו" מפרשת "ויקרא", שבה הקורבנות מוגדרים כעבודת ה' הנובעת מהתנהגות האדם, ואילו כאן העיקר בקורבן אינו הקורבן עצמו, אלא העובדה שיש בו משום קיום התורה.

הפרשה מצביעה גם על שורשיו האפשריים של קורבן נוסף: "וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שְׂבָעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יָמֵי מְלֹאֲיֵכֶם כִּי שְׂבָעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדְכֶם" (ויקרא ח', לג). אין ספק, כפי שיודע כל מי שעשה אי פעם מילואים, שהשבוע הזה באוהל במדבר הוא רק אימון הכנה לקראת תקופת מילואים ארוכה יותר, שהיתה יכולה להתקצר אם כל משנני מצוות הקורבנות היו נותנים את דעתם גם על הקורבן המודרני הזה, ונושאים יחד בנטל.

בעצם הרגעים האלה שבהם נכתב ונקרא הדף הזה, נלחמים במדבר סמוך אלינו חיילים אחרים אלו באלו. נכון לעכשיו, ואני תקווה שכך זה יימשך, המלחמה הזאת נוגעת לנו בערך כמו עבודת הקורבנות, ושוב מישהו אחר ישלם את המחיר. אין מלחמות צודקות, כמו שאין קורבנות שמחים.

וזה הזמן לפנות אל המקורות שמלווים את מחשבותיי על פרשת השבוע:

- חוקים ונותני חוקים -

לפני דורות היה מלך גדול, והוא היה חכם, והוא רצה לתת חוקים לנתיניו. הוא זימן אליו אלף אנשים חכמים, מאלף שבטים, לבוא אל בירתו ולחוקק את החוקים. וכולם באו.

אבל שעה שאלף החוקים, כתובים על קלף, הונחו לפני המלך, והוא קרא בכתובים, בכתה נשמתו מרוב מרירות. כיוון שעד כה לא ידע כי קיימים אלף מיני פשע בממלכתו. אז קרא למזכירו, ובחיוך על שפתיו הכתיב, בעצמו, את החוקים. שבעה חוקים בלבד.

אלף האנשים החכמים עזבו את בירתו, ומלאי זעם חזרו לשבטיהם ובידם החוקים שחוקקו. וכל שבט קיים את חוקי האנשים החכמים.
 לכן יש להם אלף חוקים, אפילו עד ימינו אלו. זו ארץ גדולה, אבל יש בה אלף בתי-סוהר, והם מלאים נשים וגברים, שעברו על אלף החוקים.
 אכן, זו ארץ גדולה, אבל אנשיה הם צאצאי אלף נותני-חוקים – ומלך חכם אחד בלבד.
 ח'ליל ג'ובראן, מתוך "הנודד / מיתת כלולות"

בסטיאן עקב בעיניו אחר האריה המתרוצץ אנה ואנה, ולבסוף שאל אותו בלחש: "תמיד אתה לבדך?"
 שוב נעצר האריה ודמם, אך הפעם לא הסתכל בבסטיאן. בפנים מוסבים ממנו והלאה חזר בקולו הרועם: "לבדי!"
 המילה הדהדה בין כותלי המערה.
 "המדבר הוא ממלכתי – וגם מפעלי. בכל אשר אפנה, הכל סביבי הופך מדבר ציה. אני נושא את המדבר בתוכי. בהיותי עשוי אש קטלנית, מאכלת, מה יוכל הגורל לייעד לי, אם לא בדידות נצחית?"
 בסטיאן שתק, נבוך ומיצר.
 "אדוני", אמר האריה, נועץ בנער את עיניו הלוהטות. "אתה, הנושא את סמל הקיסרית הילדותית, התוכל להסביר לי, מדוע ניטל עלי למות עם רדת הלילה?"
 "כדי שפרילין, יער-הלילה, יוכל לצמוח במדבר הצבעים", אמר בסטיאן.
 "פרילין?", חזר אחריו האריה. "מהו זה?"
 אז סח לו בסטיאן על נפלאות יער-העדר שכולו אור חי וצומח. בעוד האריה מקשיב משתומם ואחוז קסם, תיאר בסטיאן את יופיים המופלא ורבגוניותם של הצמחים הזרחניים, הבורקים באור, את צמיחתם החרישית, שאינה פוסקת ואינה יודעת רסן, את יפעתם החלומית וגודלם שלא ייאמן. התלהבותו גברה תוך כדי דיבור ועיני האריה התלהטו יותר ויותר.
 "כל זה", סיכם בסטיאן, "יכול להתקיים רק בשעה שאתה מאובן. אבל פרילין היא בולע הכל וחונק את עצמו, אלמלא נכפתה עליו מיתה והתפוררות לאבק ברגע שאתה מקיץ לחיים. פרילין ואתה זקוקים זה לזה."
 שעה ארוכה החשה האריה.
 "אדוני", אמר לבסוף. "עכשיו אני רואה, שמותי נותן חיים וחיי מעניקים מוות, והשניים טובים הם. עכשיו מבין אני את פשר קיומי. אני מודה לך".

מיכאל אנדה, מתוך "הסיפור שאינו נגמר"